

Protestantse wijkgemeente Den Haag-West

zondag 6 augustus - in de Maranathakerk

9e zondag na Pinksteren - zomertijd

VERWELKOMING

Lieve mensen,
van harte welkom in deze dienst
waarin wij samen vieren
als Bergkerkers en Maranathakerkers,
of nog weer ergens anders vandaan, vaste gasten, zomaar binnenlopers,
mensen met ons eigen verhaal, onze eigen kleur in leven
en geloven...

Hier in dit huis
worden we allemaal omvat
met de aanspreekvorm gemeente,
gemeente van Christus;
na de discussies van afgelopen weken
over genderneutrale taal,
inclusieve aanspreekvormen,
niet langer dames en heren, maar beste reizigers,
regenboogtaal,
bleken we als kerk ineens
al jaren inclusief te spreken met
de inclusieve aanspreekvorm gemeente van Christus.
Hetgeen ook weer geen reden is
om te denken dat wij er nu al zijn, want
ook in de kerk is er op dit vlak
nog voldoende winst
te behalen.

Vandaag zitten we opnieuw,
we deden het eerder deze zomertijd,
met Jezus op de berg.
We lezen de afsluitende woorden
van de bergrede uit Matteüs 7 en zullen
daarna van onze
berg afdalen...

LEZING UIT DE BRIEVEN: ROMEINEN 8:12-17

(Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

¹²Broeders en zusters, we hoeven ons niet langer te laten leiden door onze eigen wil. ¹³Als u dat wel doet, zult u zeker sterven. Als u echter uw zondige wil doodt door de Geest, zult u leven. ¹⁴Allen die door de Geest van God worden geleid, zijn kinderen van God. ¹⁵U hebt de Geest niet ontvangen om opnieuw als slaven in angst te leven, u hebt de Geest ontvangen om Gods kinderen te zijn, en om hem te kunnen aanroepen met 'Abba, Vader'. ¹⁶De Geest zelf verzekert onze geest dat wij Gods kinderen zijn. ¹⁷En nu we zijn kinderen zijn, zijn we ook zijn erfgenamen, erfgenamen van God. Samen met Christus zijn wij erfgenamen: wij moeten delen in zijn lijden om met hem te kunnen delen in Gods luister.

¹³Ga door de nauwe poort naar binnen. Want de brede weg, die velen volgen, en de ruime poort, waar velen door naar binnen gaan, leiden naar de ondergang. ¹⁴Nauw is de poort naar het leven, en smal de weg ernaartoe, en slechts weinigen weten die te vinden.

¹⁵Pas op voor valse profeten, die in schaapskleren op jullie afkomen maar eigenlijk roofzuchtige wolven zijn. ¹⁶Aan hun vruchten zul je hen herkennen. Men plukt toch geen druiven van doornstruiken of vijgen van distels? ¹⁷Zo draagt elke goede boom goede vruchten, maar een slechte boom draagt slechte vruchten. ¹⁸Een goede boom kan geen slechte vruchten dragen, evenmin als een slechte boom goede vruchten dragen kan. ¹⁹Elke boom die geen goede vruchten draagt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen. ²⁰Zo kunnen jullie hen dus aan hun vruchten herkennen.

²¹Niet iedereen die "Heer, Heer" tegen mij zegt, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan, alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader. ²²Op die dag zullen velen tegen mij zeggen: "Heer, Heer, hebben wij niet in uw naam geprofeteerd, hebben wij niet in uw naam demonen uitgedreven, en hebben wij niet vele wonderen verricht in uw naam?" ²³En dan zal ik hun rechtuit zeggen: "Ik heb jullie nooit gekend. Weg met jullie, wetsverkrachters!"

²⁴Wie deze woorden van mij hoort en ernaar handelt, kan vergeleken worden met een verstandig man, die zijn huis bouwde op een rots. ²⁵Toen het begon te regenen en de bergstromen zwollen, en er stormen opstaken en het huis van alle kanten belaagd werd, stortte het niet in, want het was gefundeerd op een rots. ²⁶En wie deze woorden van mij hoort en er niet naar handelt, kan vergeleken worden met een onnadenkend man, die zijn huis bouwde op zand. ²⁷Toen het begon te regenen en de bergstromen zwollen, en er stormen opstaken en er van alle kanten op het huis werd ingebeukt, stortte het in, en er bleef alleen een ruïne over.'

²⁸Toen Jezus deze rede had uitgesproken, waren de mensen diep onder de indruk van zijn onderricht, ²⁹want hij sprak hen toe als iemand met gezag, en niet zoals hun schriftgeleerden.

⁸Hij daalde de berg af en grote mensenmassa's volgden hem.

UITLEG EN VERKONDIGING

Gemeente van Jezus Christus,
beste reizigers,
want dat lijkt me ook voor hier en nu
de beste aanspreekvorm...

Reizigers...
In het evangelie naar Matteüs
blijken gelovigen reizigers
te zijn...

En vandaag
bevinden we ons
op halte 'Op de berg'.

(...)

We lazen de laatste woorden
uit de Bergrede.
Drie hoofdstukken lang,
Matteüs 5 t/m 7,
vertelt Matteüs hoe Jezus
op de berg zit en als een rabbi leert –
de leerlingen om hem heen.

Het laatste vers van onze lezing
vertelt dat zij - en wij - de berg weer afgaan,
de halteplaats verlaten,
de reis vervolgen.

En onderaan de berg staan mensen op Jezus te wachten,
het leven laat zich meteen weer volop gelden,
ze staan er met hun vragen, hun verlangens,
hun ziekte, verdriet, pijn,
met alle gedoe dat er in het leven kan zijn...

En de leerlingen zien hoe Jezus
de woorden op de berg vertaalt naar concrete daden,
helend, liefhebbend.

En zo ontdekken ze telkens weer:
de woorden willen zich laten
vergezellen door daden.

'Heer, Heer' zeggen,
'Kyrie, kyrie', het is niet genoeg,
een mooie buitenkant, met mooie woorden,
het volstaat niet,
er willen vruchten
voortgebracht, horen we,
'gedaan' staat er dan letterlijk,
vruchten 'doe je'.

De waarde van de woorden
gesproken op de berg
kun je pas echt proeven en beproeven
als je weer van je berg
bent afgekomen...

(...)

Naast de bergrede,
ik heb het vaker zo gezegd de afgelopen maand,
zijn er nog vier grote redevoeringen
in Matteüs.

In totaal zijn er vijf,
het getal van de boeken van Mozes,
de eerste vijf boeken van de bijbel, de Tora,
vijf redes zoals er ook in het boek van de psalmen
vijf delen zijn, vijf boeken, zingend van recht
en gerechtigheid...

Vijf grote redevoeringen,
vijf halteplaatsen, waar de hoorders,
de leerlingen en wij met hen,
even stilgezet worden.
Stilgezet om
te horen, om te leren,
over het koninkrijk, het koninkrijk
van God, of zoals Matteüs het eerbiedig
verwoordt: het koninkrijk van de hemel, en bij de hemel
komt ook meteen de aarde in beeld, want om
die aarde is het de hemel te doen...

Het gaat een evangelie lang zo door:
van leren naar doen, van zitten naar opstaan,
stilstaan en verdergaan –
telkens weer is er een halte met een leerhuis.
Gelovig door de wereld reizen
is blijikbaar

permanent leren, levenslang leren,
het is nooit klaar, af,
maar blijft in beweging,
nieuwe tijden, nieuwe situaties
vragen om andere
antwoorden in geloof en leven.
Soms wordt je leven door elkaar geschud
en moet je weer eens even goed gaan zitten voor de vraag
wat het nou is dat jouw levenshuis
stevigheid geeft,
wat is de grond van je bestaan, wat geeft jou steun in de rug?

(...)

Halteplaats 'op de berg'...
Bij het woord 'berg' gaan natuurlijk
allerlei bijbelse bellen
rinkelen.

Berg,
dat is de Sinaï, Mozes,
de berg van de tien geboden,
de Tien Woorden, de tien richtingwijzers
naar het goede land van leven,
laten leven, samenleven.
De berg van het verbond...
En deze hoofdstukken staan dan ook
boordevol woorden die richting wijzen:
wees zachtmoedig,
barmhartig,
doe meer dan het gewone,
heb niet alleen lief wie jou liefhebben,
doe goed niet om er zelf beter van te worden,
om gezien te worden, maar doe het in het verborgene...
Een bergvol woorden voor het goede leven:
maak je geen zorgen voor de dag
van morgen, elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last...
Zet je licht niet onder de korenmaat,
want waarom zou je het niet laten schijnen?!
Oordeel niet, ga niet in woede
tekeer tegen je broeder of zuster,
reik de ander je hand...
En boven deze berg straalt
de liefde van de Eeuwige, die,
zoals Matteüs het zegt,
zijn zon laat opgaan over goede
en slechte mensen...
Grenzeloos goed...
Onmogelijk goed...
Op de berg klinken hoge woorden,
heel hoog, het lijkt wel alsof we opgeroepen worden
voor elkaar zo goed als God te zijn...

Berg,
bijbelse bellen rinkelen.
Er is nog een ander verhaal over een berg.

Het verhaal gaat dat Mozes aan het eind van zijn leven
op de berg Nebo stond en het land aan de overkant zag,
uitzicht op het beloofde land, het land ruim en goed.
Een glimp van dat goede land
vangen we op in de woorden van de bergrede.
Zo kan het zijn,
zo kan leven samenleven zijn,
zo kan het ook...
Visioen dat uitnodigt en uitdaagt...

Het vers voordat onze lezing begint
geeft van al die richtingwoorden een samenvatting,
Matteüs 7, vers 12:
zo zou je heel die lange bergrede kunnen resumeren:
*behandel anderen steeds zo
als je zou willen dat ze jullie behandelen.
Alles wat jij wilt dat de mensen jou doen,
doe zo ook voor hen.*
Dat is de Wet en de profeten.
Dat is het hart.
Dat is een goed fundament,
hiermee kan je huis tegen een stootje,
je levenshuis, je gemeentehuis.
Kan het stormen doorstaan...

En zo zijn we vandaag aan het slot
gekomen van de bergrede.
En zoals het een goed slot van een toespraak
betaamt,
worden de lezers hier tot een
keuze gedrongen...
Nu komt het erop aan om je keus te maken,
voordat je de berg afgaat,
waarmee ga jij en gaan wij samen het wagen?
Hoe willen we mens en gemeente zijn?
En zo staat dit tekstgedeelte
vol tegenstellingen, vol contrastbeelden:
twee wegen, breed en smal,
twee poorten, nauw en ruim,
twee bomen, goed en slecht,
twee huizenbouwers, wijs en dwaas...
Zoals ook Paulus met contrasten werkt:
je laten leiden door je eigen wil of door de Geest,
dood en leven, angst en vertrouwen,
leven als slaven of leven als kinderen van God.
Op en top bijbelse taal:
twee wegen, recht en krom, barmhartig hardvochtig,
licht donker, vrede strijd,
welke weg kies je?

Matteüs tekent een brede en een smalle weg,
een enge en een ruime poort...
Een beeld dat – ik weet niet hoe dat onder u is –
belast kan zijn met die oude prent van de brede en de smalle weg,
waarop de brede weg vol staat met danszalen, filmhuizen en gokhallen
en meer dingen die niet zouden mogen...

Als Matteüs het heeft over
de brede weg,
gebruikt hij een woord,
dat zoiets betekent als platgetreden,
veel gekozen wegen, platgetreden paden,
waar iedereen gaat, doen wat iedereen doet,
'als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg',
zei Albert Einstein,
de brede weg, de makkelijkste weg, het is er druk...
En de smalle weg?
Dat lijkt de weg te zijn,
waar je naar moet zoeken, het vraagt om leren,
je moet er moeite voor doen 'm te vinden,
er gaat een klein poortje heen,
een woord dat verwant is met bergpas,
een weg waarop je wellicht alleen zult lopen,
keuzes maakt die niet door iedereen begrepen worden,
niet met velen naast elkaar, met de massa mee,
waarop je je weg zult moeten zoeken, stap voor stap,
kleine stapjes, niet perse eenvoudig,
en als er toch meer lopen,
lopen ze achter elkaar aan, een stoet,
en Mozes en Mirjam en Jezus,
spoorzoekers, ze gaan voor...

Iets soortgelijks klinkt door in het bouwen
van het huis op de rots.
Dat schijnt een veel zwaarder werk te zijn dan bouwen op het zand,
minder snel, moeizaam, tijdrovend,
niet als vanzelf.

Leerling van Jezus zijn:
telkens weer de vraag:
wat is goed,
wat doe je,
wat is de weg?
Spoorzoeken...

(...)

Het evangelie naar Matteüs eindigt ook weer op de berg.
Hoofdstuk 28...
En als lezer kan het haast niet anders of je denkt
op die laatste berg aan de eerste berg terug,
de berg van de bergrede.
Aan het eind van het evangelie
brengt Matteüs je als het ware terug naar de eerste
van de vijf grote halteplaatsen.
Om de reis nog eens te maken, en nog eens...
Wat was dat ook al weer op die berg?
Wat werd ons daar geleerd?
Een evangelie lees je rond en rond,
zoals in de synagoge de Tora rond en rond gelezen wordt,
aan het eind gekomen begin je meteen opnieuw,
nog een keer, en weer, leren levenslang.

Telkens weer komen ook bij ons die verhalen voorbij,
niet één keer, maar telkens weer. Ze reizen met ons mee. En wij met hen.

Ook op die berg uit het slot van het evangelie
worden de leerlingen
- en wij met hen -
opgeroepen om van de berg af te gaan,
anderen te leren wat jij daar leerde op die berg,
hen mee te nemen in die zoektocht.
Het is een refrein in de bijbelse verhalen,
altijd weer dat GA!
Ga naar het land dat ik je
wijzen zal.
Naar dat goede land.
Ga tot de einden der aarde, ga...
Op weg gestuurd altijd weer,
naar buiten, van je berg af,
met daarbij de laatste woorden
van het evangelie
als een boog boven onze weg,
woorden boven de poort:
dragend, zegenend:
ga maar, waag het erop,
waag het met de woorden op de berg gesproken,
en hou dit voor ogen:
ik ben met jullie,
alle dagen,
tot aan de voleinding
van de wereld.
Amen.